

دلایل بررسی فوریت طرح :

کلانشهر تهران در معرض طیف گسترده‌ای از مخاطرات طبیعی، انسان‌ساخت و تهدیدات نوظهور قرار دارد. این مخاطرات می‌توانند در مدت زمان کوتاهی، خسارات گسترده جانی و مالی به بار آورده و عملکرد خدمات شهری را با اختلالی اساسی مواجه سازند. تراکم بی‌سابقه جمعیت، تمرکز مراکز حیاتی، حساس و مهم در پایتخت و همچنین افزایش چشمگیر جمعیت شناور روزانه، آسیب‌پذیری شهر را در شرایط بحران به طور قابل توجهی تشدید کرده است. این واقعیت‌ها، لزوم برنامه‌ریزی یکپارچه و منسجم در حوزه ایمنی شهری و پدافند غیرعامل را به یک ضرورت غیرقابل انکار تبدیل نموده است.

از سوی دیگر، کسری شدید زیرساخت‌های پناهگاهی و کمبود فضاهای امن شهری در پاسخگویی به نیازهای واقعی جمعیت ساکن و شناور تهران، بیانگر ضرورت اقدامات سریع و موثر می‌باشد. در این میان، استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود شهری نظیر ایستگاه‌های مترو، پارکینگ‌های عمومی طبقاتی و فضاهای زیرسطحی، به عنوان پناهگاه‌های چندمنظوره در شرایط اضطراری، یک راهکار ضروری محسوب می‌شود. اما تحقق این مهم، نیازمند تصویب هرچه سریع‌تر سازوکارهای قانونی، اجرایی شفاف و ضمانت‌های اجرایی الزام‌آور است که در این طرح پیش‌بینی شده است.

در کنار ملاحظات ساختاری و کالبدی، تجربه بحران‌های منطقه‌ای و درگیری‌های نظامی کوتاه‌مدت و شدید در سال‌های اخیر، به ویژه جنگ دوازده‌روزه و جنگ رمضان، به روشنی ضرورت پیش‌بینی تمهیدات پناهگاهی و افزایش آمادگی شهری در مواجهه با سناریوهای بحران را آشکار ساخته است.

بنابراین، ضرورت هماهنگ‌سازی هرچه سریع‌تر ضوابط ساخت‌وساز با الزامات پدافند غیرعامل، ایجاد وحدت رویه در سیاست‌گذاری و بهره‌برداری از فضاهای امن شهری، و افزایش تاب‌آوری پایتخت در برابر بحران‌های طبیعی، زیرساختی و امنیتی، همگی دست به دست هم داده و ایجاب می‌نمایند که این طرح به تصویب نهایی برسد.

متن پیشنهاد:

بسمه تعالی

عنوان:

طرح « الزام شهرداری تهران به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و رعایت الزامات پدافند غیرعامل در ساختمان‌ها و طرح‌های شهری »

در راستای اجرای مفاد قوانین و مقررات ذیل :

قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۲۳ مجلس شورای اسلامی

قانون شهرداری‌ها با اصلاحات و الحاقات بعدی

مصوبات کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور (سند راهبردی پدافند غیرعامل شهری، نظام عملیاتی پدافند مردم محور)

مبحث بیست و یکم مقررات ملی ساختمان با موضوع «پدافند غیرعامل»

دستورالعمل پدافند غیرعامل پناهگاه‌های شهری، اسکان موقت و اضطراری (شهید سرتیپ پاسدار مهندس حسن

شاطری) مصوب ۱۴۰۴/۰۵/۰۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی

مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ۱۳۹۶ در موضوع ضوابط پدافند غیرعامل در طرح‌های توسعه و عمران شهری

مقررات ایمن سازی و احداث پناهگاه در ساختمان‌های مسکونی و عمومی شهری (مصوب ۱۳۶۶/۰۵/۰۵)

آیین نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه

کشور- مصوب ۱۳۹۷/۰۶/۲۷ کمیته دائمی (شورای عالی) پدافند غیر عامل کشور

طرح راهبردی ساختاری شهر تهران مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مورخ ۱۳۸۶/۰۹/۰۵

بندهای مرتبط با ارتقای تاب‌آوری شهری، ایمنی عمومی و مدیریت بحران مندرج در طرح جامع شهر تهران

الزامات ایمنی و حفاظت شهری مندرج در طرح‌های توسعه و عمران شهر تهران

راهبردهای برنامه عملیاتی مدیریت بحران و برنامه واکنش اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطح مصوب

۱۳۹۵/۰۶/۲۳ شورای اسلامی شهر تهران

شهرداری تهران مکلف است به منظور ارتقای تاب‌آوری شهری، حفاظت از جان شهروندان، توسعه زیرساخت‌های

ایمنی و مدیریت بحران، نسبت به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و توجه به اصول پدافند

غیرعامل با رعایت مفاد این مصوبه اقدام نماید.

ماده ۱ – تعاریف و اختصارات:

پناهگاه: مکان بسته ای است که بخاطر طراحی تخصصی و کاربری خاص در مقابل انواع تهدیدها، نسبت به

ساختمان‌های متعارف از درجه حفاظت به مراتب بالاتری برخوردار باشد و امنیت جانی و روانی بیشتری را برای افراد

فراهم نماید (مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان).

پناهگاه شهری عمومی: به سازه ای ایمن و مقاوم اطلاق می شود که برای زمان بحران ناشی از جنگ طراحی و

احداث شده است. این نوع پناهگاه‌ها معمولاً در مناطق پرتردد شهری، محله‌های مسکونی، مراکز خدمات عمومی،

ساخته می شوند تا دسترسی سریع و آسان برای بیشترین تعداد از افراد فراهم نماید (دستورالعمل شهید شاطری) .

پناهگاه خصوصی: فضای ایمن و مستحکم‌می‌که در داخل یا مجاورت ساختمان‌های مسکونی، تجاری، اداری یا صنعتی و ... ساخته می‌شود و مالکیت و استفاده از آن در اختیار افراد یک ساختمان، مجتمع مسکونی یا سازمان و نهاد خاصی قرار دارد (دستورالعمل شهید شاطری) .

فضای امن: فضای امن به فضائی اطلاق می‌گردد که در مقابل اثرات بارهای ناشی از انفجار، کمتر در معرض خطر قرار گرفته و نسبت به سایر فضاهای ساختمان از ایمنی و مقاومت بیشتری برخوردار باشد. فضای امن حتی المقدور باید به صورت دو یا چند منظوره مورد بهره‌برداری قرار گیرد (مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان).

پدافند غیرعامل: مجموعه اقدامات غیرمسلحانه‌ای که به‌کارگیری آن‌ها موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری، ارتقاء پایداری ملی، تداوم فعالیت‌های ضروری و تسهیل مدیریت بحران در برابر تهدیدها و اقدامات نظامی دشمن می‌گردد (مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان).

مطالعات پدافند غیر عامل: مطالعات انجام شده توسط مشاور ذی‌صلاح برای ساختمان‌ها و اراضی موضوع ماده ۹ مصوبه مطابق ضوابط و دستورالعمل‌های پدافند غیر عامل.

بهره‌برداری: کلیه اقدامات مرتبط با استفاده، نگهداری، آماده‌سازی، تجهیز، تعمیرات، آموزش و مدیریت پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری.

ماده ۲- دستورالعمل اجرایی

شهرداری تهران موظف است ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه نسبت به تهیه دستورالعمل، ضوابط اجرایی و سازوکارهای سیستمی در خصوص احداث پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری مورد نیاز اقدام نموده و آن را جهت تصویب به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید. مشخصات فنی احداث و نگهداشت، ظرفیت لازم، سرانه‌ها، نحوه جانمایی و استانداردهای پناهگاه‌ها و نحوه بازرسی در دستورالعمل مذکور بیان می‌شود.

تبصره ۱- شهرداری تهران موظف است به صورت سالانه در خصوص به‌روزرسانی دستورالعمل، ضوابط اجرایی و سازوکارهای سیستمی اقدام نماید.

ماده ۳ - تامین مالی و اعطای مشوق و تسهیلات شهر سازی

شهرداری تهران موظف است ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه راهکارها و ساز و کارهای تامین مالی احداث پناهگاه‌ها را جهت تصویب به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

تبصره ۱- پناهگاه‌های خصوصی و فضاهای امن (تا مترائ مطابق سرانه) از پرداخت عوارض معاف می‌باشند و شهرداری تهران موظف است جهت تشویق به احداث پناهگاه و یا فضاهای امن در آن دسته از ساختمان‌های خصوصی که مشمول موارد مذکور نمی‌باشند، معافیت‌ها، تسهیلات و بسته‌های مشوق در نظر بگیرد و آن را در بودجه سالانه لحاظ کند.

ماده ۴- احداث پناهگاه‌های عمومی

شهرداری تهران موظف است نسبت به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها برای استفاده عموم شهروندان در شرایط بحران اقدام نماید. این پناهگاه‌ها می‌توانند در فضاهای عمومی، ایستگاه‌های مترو، تونل‌ها و فضاهای زیرسطحی شهری،

پارکینگ‌های عمومی طبقاتی و زیرزمینی، مراکز خدماتی و عمومی دارای ظرفیت پناهگاهی، زیرگذرها و فضاهای دارای شرایط ایمنی مناسب و سایر فضاها ایجاد شوند.

تبصره ۱- تامین فضاهای امن و پناهگاه‌ها باید با تاکید بر استفاده چند عملکردی آنها باشد تا در شرایط غیر اضطراری نیز تداوم فعالیت آنها حفظ شود و بهره‌برداری عادی از فضاهای موضوع این ماده نباید مانع از استفاده اضطراری آنها در شرایط بحران شود.

تبصره ۲- شهرداری تهران موظف است نسبت به تأمین تجهیزات اضطراری مطابق با دستورالعمل‌های مرتبط شامل سیستم تهویه، برق اضطراری، ذخیره آب، تجهیزات امدادی و علائم راهنما در پناهگاه‌های عمومی اقدام نماید.

تبصره ۳- شهرداری تهران موظف است نسبت به تعبیه تابلوهای شهری به منظور معرفی پناهگاه‌ها و مسیرهای دسترسی اقدام نماید.

تبصره ۴- در خصوص آن دسته از پناهگاه‌هایی که در اختیار شهرداری تهران نمی‌باشد، مانند پناهگاه‌های مدارس، شهرداری تهران مکلف است پس از عقد تفاهم نامه با نهادهای مربوطه نسبت به انجام موارد لازم اقدام نماید.

تبصره ۵- در صورت ارجاع اراضی ذخیره نوسازی شهری به کمیسیون ماده ۵ شهرداری تهران، می‌بایست در سهم خدمات عمومی، احداث پناهگاه‌های عمومی (مطابق با آیین نامه‌ها و با حفظ ویژگی چند عملکردی) اختصاص یابد.

تبصره ۶- طراحی پناهگاه‌ها باید به گونه ای باشد که برای افراد کم توان، معلولان و سالمندان قابل دسترسی باشد.

ماده ۵- حمل و نقل انبوه بر

شهرداری تهران موظف است در طراحی و اجرای ایستگاه‌ها و خطوط حمل و نقل مترو و پایانه‌ها اتوبوس نسبت به تهیه مطالعات پدافند غیرعامل و احداث و بهره برداری پناهگاه با عملکرد چند منظوره اقدام نماید و در خصوص ایستگاه‌های در حال بهره برداری طرح ارتقا تاب‌آوری در مقابل بحران به ویژه جنگ را تهیه و اجرا نماید.

تبصره ۱- در خصوص ایستگاه‌های فعلی مترو، شهرداری تهران موظف است ظرف ۳ سال نسبت به تامین فضاهای پناهگاهی و کاربری‌های پشتیبان (سرویس بهداشتی، فضاهای انبار و ...) مطابق نیاز اقدام نماید. این امر ترجیحا می‌بایست از طریق استفاده بهینه از فضاهای موجود صورت پذیرد و در صورت نیاز، نسبت به احداث فضاهای جدید اقدام شود.

تبصره ۲- ملاک تایید اعتبارات و اقدامات در مترو، «کمیته عملیاتی واکنش اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطحی» خواهد بود.

ماده ۶- الزامات ساختمانی و صدور پروانه و پایان کار

صدور پروانه ساختمانی و پایان کار برای کلیه ساختمان‌ها منوط به رعایت الزامات پدافند غیرعامل و تامین فضای امن و پناهگاه استاندارد برای کلیه ساختمان‌های مشمول مطابق با الزامات مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان و دستورالعمل اجرایی ماده ۲ می‌باشد.

تبصره ۱- با توجه به پیچیدگی‌های طراحی و همچنین کنترل نقشه پناهگاه‌ها، شهرداری تهران می‌بایست ظرف مدت ۱ ماه از تهیه و تصویب آیین نامه اجرایی موضوع ماده ۲، نسبت به ارائه نقشه‌های استاندارد تیپ پناهگاه برای ساختمان‌های مختلف (مورد تایید سازمان پدافند غیرعامل) اقدام نماید تا سازندگان ابنیه مشمول در صورت تمایل از آن‌ها استفاده نمایند.

تبصره ۲- نقشه‌های پناهگاه برای هریک از ابنیه مشمول می‌بایست در پیوست پروانه ساختمانی قرار داده شود.

تبصره ۳- شهرداری تهران موظف است در همکاری با سازمان نظام مهندسی ساختمان، ساز و کار کنترل فنی اجرای صحیح فضای امن و پناهگاه‌ها را تهیه و ارائه نماید.

تبصره ۴- در صدور پروانه برای پروانه ساختمانی برای ابنیه دولتی و ساختمان‌های متعلق به شهرداری تهران، احداث فضای امن در تمام طبقات و احداث پناهگاه در پایین ترین تراز ساختمانی یا در زیرزمین مطابق با دستورالعمل اجرایی ماده ۳ و با تایید سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران الزامی می‌باشد.

تبصره ۵- در صورت عدم اجرای پناهگاه و یا عدم تطابق پناهگاه اجرا شده با پروانه ساختمانی، اخذ هرگونه وجه تحت عنوان جریمه و ... مجاز نبوده و پرونده مذکور جهت تایین تکلیف صرفاً می‌بایست به کمیسیون‌های ماده صد ارجاع شود.

ماده ۷- بهره‌برداری

شهرداری تهران موظف است نسبت به نگهداری، مقاوم‌سازی، نوسازی و آماده‌به‌کار نگهداشتن کلیه پناهگاه‌های عمومی در حوزه اختیار خود اقدام نماید.

تبصره ۱- بازرسی فنی و ایمنی پناهگاه‌ها حداقل سالی یک بار الزامی است.

تبصره ۲- بهره‌برداران ساختمان‌های دارای پناهگاه اختصاصی موظفند شرایط ایمنی و قابلیت بهره‌برداری آن را حفظ نمایند.

تبصره ۳- هرگونه تغییر کاربری، حذف یا بهره‌برداری مغایر با ضوابط این مصوبه در پناهگاه‌ها ممنوع بوده و شهرداری موظف به جلوگیری از آن می‌باشد.

ماده ۸- سامانه اطلاعات پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری

شهرداری تهران موظف است نسبت به ایجاد و تکمیل سامانه «مدیریت اطلاعات پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری» اقدام نماید. این سامانه باید شامل اطلاعات زیر باشد:

موقعیت و ظرفیت پناهگاه‌ها و وضعیت بهره‌برداری و تجهیزات

مسیرهای دسترسی اضطراری

وضعیت نگهداری و ایمنی

اطلاعات مورد نیاز مدیریت بحران

تبصره ۱- اطلاعات غیرمحرمانه سامانه مذکور باید از طریق سامانه‌های شهروندی در دسترس عموم قرار گیرد.

ماده ۹- آموزش و فرهنگ‌سازی

شهرداری تهران موظف است با همکاری سازمان مدیریت بحران و سازمان پدافند غیر عامل، آموزش‌های عمومی مرتبط با نحوه استفاده از پناهگاه‌ها و رفتار صحیح در شرایط بحران را تهیه و اجرا نماید. این اقدامات شامل برگزاری مانورهای دوره‌ای، آموزش شهروندی، فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی عمومی، آموزش مدیران ساختمان‌ها و بهره‌برداران و ... خواهد بود.

ماده ۱۰- مطالعات پدافند غیر عامل

رعایت اصول پدافند غیرعامل در تمامی طرح‌های شهری ضروری است همچنین شهرداری تهران موظف است به منظور ارتقا تاب‌آوری شهری، کاهش آسیب پذیری زیرساخت‌ها و حفاظت از جان شهروندان، برای ساختمان‌ها و پروژه‌های مشمول این ماده، نسبت به اخذ "مطالعات پدافند غیرعامل (تهیه شده توسط مشاور ذی صلاح)" پیش از صدور هرگونه پروانه ساختمانی و یا اعطای تراکم در کمیسیون ماده ۵ اقدام نماید و پروانه بر اساس نتایج مطالعات صادر شود.

هرگونه تغییر کاربری اراضی

طرح‌های با مساحت عرصه ۸۰۰۰ مترمربع و بیشتر

ساختمان‌هایی با ارتفاع ۲۷ متر و بیشتر (از تراز پایین‌ترین وجه ساختمان) یا ساختمانی که تعداد طبقات آن با احتساب همکف ۸ طبقه و بیشتر باشد یا ارتفاع بالاترین کف طبقه قابل بهره برداری آن بیش از ۲۳ متر از پایین‌ترین وجه ساختمان باشد

ساختمان‌های محل تجمع و استقرار جمعیت ۲۰۰ نفر و بیشتر

ساختمان‌های دارای رده اهمیت (حیاتی، حساس، مهم و قابل حفاظت)

ماده ۱۱- بازنگری در ضوابط شهرسازی، معماری و طرح‌های شهری

در راستای آمادگی هر چه بیشتر شهر تهران برای شرایط جنگی، تحقق ضوابط پدافند غیرعامل و ارتقاء تاب‌آوری شهری، شهرداری تهران موظف است با بررسی دقیق اسناد و تجربیات نظامی و شهری مرتبط با جنگ‌های معاصر، ضمن بومی‌سازی مبانی و رویکردها، بر اساس محورهای چهارگانه ذیل، مجموعه ضوابط الزام‌آوری را در حوزه‌های شهرسازی، معماری و عمران اعم از ساختمان‌ها و طرح‌های شهری حداکثر ظرف مدت ۳ ماه تدوین و جهت تأیید به شورای اسلامی شهر تهران و سپس جهت تصویب به کمیسیون ماده پنج شهر تهران ارسال نماید.

۱- کاهش تراکم ساختمانی و تراکم جمعیتی در سطوح مختلف شهر در راستای کاهش تلفات و خسارات ناشی از حملات هوایی با اتخاذ سیاست‌های الف) بهره‌گیری از اراضی دولتی، ب) الحاق به بافت شهری و ج) انتقال حق توسعه (TDR)

۲- کاهش محصوریت معابر تا حداکثر نسبت ۱:۱ و پیش‌بینی فضای باز در هر بلوک شهری در راستای الف) کاهش تخریب‌های ناشی از موج انفجار و ب) جلوگیری از مسدود شدن معابر در اثر ریزش آوار، با بهره‌گیری از مبانی علمی مرتبط با اثرات بار انفجار بر فضاها و هندسه معابر. ضروری است برای سنجش تاب‌آوری محدوده‌های شهری در برابر انفجار از روش‌های علمی بهره‌گیری شود.

۳) تجدید نظر در موقعیت مراکز ویژه، حیاتی، حساس، مهم، کلیدی، حاکمیتی و خطرزا شهر تهران به منظور رعایت عدم قرارگیری در همجواری یکدیگر و تعریف ضوابط و سازوکار نوینی برای مکان‌یابی فعالیت‌ها در شهر تهران به منظور کاهش آسیب‌پذیری این مراکز و کاهش آسیب‌پذیری کاربری‌های مجاور آن‌ها.

۴) توجه به الزامات پدافند غیرعامل در بازنگری‌های آتی طرح‌های توسعه و عمران شهری (شامل طرح جامع، طرح تفصیلی، طرح‌های موضعی، طرح‌های توسعه محلات و ...) به منظور انطباق کامل با و ضوابط این ماده.

ماده ۱۲- گزارش عملکرد

شهرداری تهران موظف است گزارش آماری و تحلیلی اجرای این مصوبه را هر شش ماه یک‌بار به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

بسمه تعالی

هیات رئیسه محترم شورای اسلامی شهر تهران

سلام میم

احتراماً، به پیوست طرح «الزام شهرداری تهران به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و رعایت الزامات پدافند غیرعامل در ساختمان‌ها و طرح‌های شهری» را که در جلسه رسمی کمیسیون معماری و شهرسازی به تصویب رسیده است، تقدیم می‌دارد. سپاسگزار است مقرر فرماید ضمن اعلام وصول بررسی آن در دستور کار صحن علنی شورای اسلامی شهر تهران قرار گیرد. / فرم طرح کمیسیون

رئیس کمیسیون
مهدی عباسی

اعضای کمیسیون معماری و شهرسازی شورای اسلامی شهر تهران (دوره ششم) امضاء کنندگان طرح		
ردیف	نام و نام خانوادگی	امضاء
۱	مهدی چمران	
۲	مهدی عباسی	 ۱۴.۵/۴/۷
۳	جعفر بندی شربیانی	
شماره و تاریخ ثبت دبیرخانه:		دستور اقدام:

۱۲۰۵۴۳۲

۱۴.۵/۴/۷

بسمه تعالی

هیات رئیسه محترم شورای اسلامی شهر تهران

سلام میهم

احتراماً، به پیوست طرح «الزام شهرداری تهران به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و رعایت الزامات پدافند غیرعامل در ساختمان‌ها و طرح‌های شهری» را که در جلسه رسمی کمیسیون معماری و شهرسازی به تصویب رسیده است، تقدیم می‌دارد. سپاسگزار است مقرر فرمایید ضمن اعلام وصول بررسی آن در دستور کار صحن علنی شورای اسلامی شهر تهران قرار گیرد. / فرم طرح کمیسیون

رئیس کمیسیون
مهدی عباسی

اعضای کمیسیون معماری و شهرسازی شورای اسلامی شهر تهران (دوره ششم) امضاء کنندگان طرح		
ردیف	نام و نام خانوادگی	امضاء
۱	مهدی چمران	
۲	مهدی عباسی	 ۱۴۰۵/۴/۷
۳	جعفر بندی شربانی	
شماره و تاریخ ثبت دبیرخانه:		دستور اقدام:

۱۲۰۵۴۳۲

۱۴۰۵/۴/۱۰

جناب آقای مهندس چمران - رئیس محترم شورای اسلامی شهر تهران

سلام علیکم

با احترام، با عنایت به موضوع "ارجاع طرح «الزام شهرداری تهران به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و رعایت الزامات پدافند غیرعامل در ساختمان‌ها و طرح‌های شهری»"، مبنی بر اقدامات و بررسی‌های انجام شده در کمیسیون شهرسازی و معماری، بدینوسیله نسخه نهایی به شرح پیوست جهت صدور دستور طرح و بررسی در صحن شورای اسلامی شهر تهران تقدیم می‌گردد.

مهدی عباسی
عضو و رئیس کمیسیون شهرسازی و معماری
شورای اسلامی شهر تهران

رونوشت: اعضای محترم شورای اسلامی شهر تهران جهت استحضار.

طرح

« الزام شهرداری تهران به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و رعایت الزامات پدافند غیرعامل در ساختمان‌ها و طرح‌های شهری »

دلایل بررسی فوریت طرح :

کلانشهر تهران در معرض طیف گسترده‌ای از مخاطرات طبیعی، انسان‌ساخت و تهدیدات نوظهور قرار دارد. این مخاطرات می‌توانند در مدت زمان کوتاهی، خسارات گسترده‌ی جانی و مالی به بار آورند و عملکرد خدمات شهری را با اختلالی اساسی مواجه سازند. تراکم بی‌سابقه‌ی جمعیت، تمرکز مراکز حیاتی، حساس و مهم در پایتخت و همچنین افزایش چشمگیر جمعیت شناور روزانه، آسیب‌پذیری شهر را در شرایط بحران به طور قابل توجهی تشدید کرده است. این واقعیت‌ها، لزوم برنامه‌ریزی یکپارچه و منسجم در حوزه‌ی ایمنی شهری و پدافند غیرعامل را به یک ضرورت غیرقابل انکار تبدیل کرده است.

از سوی دیگر، کسری شدید زیرساخت‌های پناهگاهی و کمبود فضاهای امن در پاسخگویی به نیازهای واقعی جمعیت ساکن و شناور تهران، بیانگر ضرورت اقدامات سریع و مؤثر است. در این میان، استفاده‌ی بهینه از ظرفیت‌های موجود شهری نظیر ایستگاه‌های مترو، پارکینگ‌های عمومی طبقاتی و فضاهای زیرسطحی، به عنوان پناهگاه‌های چندمنظوره در شرایط اضطراری، یک راهکار ضروری محسوب می‌شود. اما تحقق این مهم، نیازمند تصویب هرچه سریع‌تر سازوکارهای قانونی، اجرایی شفاف و ضمانت‌های اجرایی الزام‌آور است که در این طرح پیش‌بینی شده است. در کنار ملاحظات ساختاری و کالبدی، تجربه‌ی بحران‌های منطقه‌ای و درگیری‌های نظامی کوتاه‌مدت و شدید در سال‌های اخیر، به ویژه جنگ ۱۲ روزه و جنگ رمضان، به روشنی ضرورت پیش‌بینی تمهیدات پناهگاهی و افزایش آمادگی شهری در مواجهه با سناریوهای بحران را آشکار ساخته است.

بنابراین، ضرورت هماهنگ‌سازی هرچه سریع‌تر ضوابط ساخت‌وساز با الزامات پدافند غیرعامل، ایجاد وحدت‌رویه در سیاست‌گذاری و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری و افزایش تاب‌آوری پایتخت در برابر بحران‌های طبیعی، زیرساختی و امنیتی، همگی دست به دست هم داده و ایجاب می‌کنند که این طرح به تصویب نهایی برسد.

در راستای اجرای مفاد قوانین و مقررات ذیل :

قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۲۳ مجلس شورای اسلامی

قانون شهرداری‌ها با اصلاحات و الحاقات بعدی

مصوبات کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

مبحث بیست و یکم مقررات ملی ساختمان با موضوع «پدافند غیرعامل»

دستورالعمل پدافند غیرعامل پناهگاه‌های شهری، اسکان موقت و اضطراری (شهید سرتیپ پاسدار مهندس حسن شاطری) مصوب ۱۴۰۴/۰۵/۰۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی

الزامات و ملاحظات پدافند غیرعامل پناهگاه‌ها- مرکز تنظیم مقررات فنی و تخصصی پدافند غیر عامل کشور-شماره ۱۲۰۸- ث ، ویرایش بهمن ۱۴۰۴

مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون دستورالعمل الزامات و ملاحظات دفاعی و پدافند غیرعامل مصوب ۱۳۹۶/۰۲/۱۱

مقررات ایمن سازی و احداث پناهگاه در ساختمان‌های مسکونی و عمومی شهری (مصوب ۱۳۶۶/۰۵/۰۵)

قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۵/۲۹ مجلس شورای اسلامی

اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۳/۰۵/۰۱ فرمانده کل قوا

آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور- مصوب ۱۳۹۷/۰۶/۲۷ کمیته دائمی (شورای عالی) پدافند غیر عامل کشور

طرح راهبردی ساحتاری شهر تهران مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مورخ ۱۳۸۶/۰۹/۰۵

بندهای مرتبط با ارتقای تاب‌آوری شهری، ایمنی عمومی و مدیریت بحران مندرج در طرح جامع شهر تهران

الزامات ایمنی و حفاظت شهری مندرج در طرح‌های توسعه و عمران شهر تهران

اصلاحیه مصوبه راهبردهای عملیاتی مدیریت بحران و برنامه واکنش اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطحی ابلاغی به شماره ۱۷۱۳۴/۲۲۲۴/۱۶۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۷/۱۱ مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۲۷

شهرداری تهران مکلف است به منظور ارتقای تاب‌آوری شهری، حفاظت از جان شهروندان، توسعه زیرساخت‌های ایمنی و مدیریت بحران، نسبت به احداث و بهره‌برداری از پناهگاه‌های شهری عمومی و فضاهای امن شهری و توجه به اصول پدافند غیرعامل در ساختمان‌ها و طرح‌های شهری با رعایت مفاد این مصوبه اقدام نماید.

ماده ۱ - تعاریف و اختصارات:

پناهگاه: مکان بسته‌ای است که به خاطر طراحی تخصصی و کاربری خاص در مقابل انواع تهدیدها، نسبت به ساختمان‌های متعارف از درجه حفاظت به مراتب بالاتری برخوردار باشد و امنیت جانی و روانی بیشتری را برای افراد فراهم نماید (مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان).

پناهگاه شهری عمومی: به سازه‌ای ایمن و مقاوم اطلاق می‌شود که برای زمان بحران ناشی از جنگ طراحی و احداث شده است. این نوع پناهگاه‌ها معمولاً در مناطق پرتردد شهری، محله‌های مسکونی، مراکز خدمات عمومی، ساخته می‌شوند تا دسترسی سریع و آسان برای بیشترین تعداد از افراد فراهم نماید (دستورالعمل شهید شاطری).

پناهگاه خصوصی: به فضای ایمن و مستحکمی اطلاق می‌شود که در داخل یا مجاورت ساختمان‌های مسکونی، تجاری یا صنعتی ساخته می‌شود و مالکیت و استفاده از آن در اختیار افراد یک ساختمان، مجتمع مسکونی یا سازمان و نهاد خاصی قرار دارد. این پناهگاه‌ها معمولاً برای حفاظت ساکنین یا کارکنان یک مجموعه خاص در شرایط بحرانی ناشی از جنگ طراحی می‌شوند. انواع پناهگاه شهری خصوصی عبارتند از:

- مسکونی: در زیرزمین، پارکینگ یا فضای تقویت شده خانه های ویلایی یا آپارتمانی.

- تجاری یا اداری: بخشی از طبقات زیرین ساختمان، یا اتاقی عایق (ایزوله) و مقاوم سازی شده است.

- مراکز زیرساختی و واحدهای صنعتی: بخشی از مراکز زیرساختی که در طراحی اولیه پیش بینی و نسبت به سایر بخش های زیرساخت یا واحد صنعتی از مقاومت و استحکام بالاتری برخوردار است. (دستورالعمل شهید شاطری).

پناهگاه چند منظوره: سازه ای امن که علاوه بر کارکرد اصلی خود به عنوان پناهگاه، در شرایط اضطرار ناشی از جنگ، در زمان های عادی نیز به عنوان یک فضای عمومی، خدماتی یا اجتماعی مورد استفاده قرار می گیرد. (الزامات و ملاحظات پدافند غیر عامل پناهگاه ها)

فضای امن: فضای امن به فضایی اطلاق می گردد که در مقابل اثرات بارهای ناشی از انفجار، کمتر در معرض خطر قرار گرفته و نسبت به سایر فضاهای ساختمان از ایمنی و مقاومت بیشتری برخوردار باشد. فضای امن حتی المقدور باید به صورت دو یا چند منظوره مورد بهره برداری قرار گیرد (مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان).

پدافند غیرعامل: مجموعه اقدامات غیرمسلحانه ای که به کارگیری آن ها موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، ارتقاء پایداری ملی، تداوم فعالیت های ضروری و تسهیل مدیریت بحران در برابر تهدیدها و اقدامات نظامی دشمن می گردد (مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان).

مطالعات پدافند غیر عامل: یکی از حوزه های استراتژیک و چندرشته ای است که به بررسی و طراحی روش هایی می پردازد که بدون استفاده از توان نظامی مستقیم (مانند جنگ، بمب گذاری یا درگیری فیزیکی)، از حاکمیت، امنیت، پایداری و سلامت جامعه و زیرساخت ها در برابر تهدیدات غیرنظامی محافظت می کند. که این مطالعات توسط مشاوران دیصلاح صورت می پذیرد.

بهره برداری: کلیه اقدامات مرتبط با استفاده، نگهداری، آماده سازی، تجهیز، تعمیرات، آموزش و مدیریت پناهگاه ها و فضاهای امن شهری.

مراکز کلیدی: مراکزی که بنا به دلایل مختلف جزو اولویت های اهداف دشمنان قرار داشته و عملکرد کشور، منطقه ای از کشور، شهر، منطقه شهری و ناحیه شهری به آنها وابسته می باشد. از جمله: مراکز کلان سیاسی، مراکز تصمیم گیری و مدیریت شهری، مراکز مدیریت بحران منطقه ای، صدا و سیما و تاسیسات مرتبط، فروشگاه ها و مراکز تجاری بزرگ، پل های بزرگراهی، ساختمان اصلی بانک ها، صنایع دفاعی، ایستگاه ها و مراکز عمده حمل و نقل عمومی (مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون دستورالعمل الزامات و ملاحظات دفاعی و پدافند غیرعامل).

مراکز خطرزا: مراکز و تاسیساتی که به طور بالقوه دارای خطراتی هستند و می توانند تحت شرایطی سلامت و ایمنی انسان و محیط را به مخاطره انداخته و سبب خسارات شوند. (الزامات و ملاحظات پدافند غیر عامل پناهگاه ها)

ماده ۲- دستورالعمل اجرایی

الزامات و ملاحظات پدافند غیرعامل پناهگاه ها (مرکز تنظیم مقررات فنی و تخصصی پدافند غیرعامل کشور - شماره ۱۲۰۸-ث، ویرایش بهمن ۱۴۰۴) به عنوان ملاک عمل این مصوبه شناخته شده و لازم الاجراست.

در خصوص مواردی که در سند فوق به آن اشاره نشده است، شهرداری تهران (معاونت شهرسازی و معماری) موظف است ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه، ضمن تدقیق ارقام و اعداد مورد نظر الزامات و ملاحظات پدافند غیرعامل پناهگاه‌ها، نسبت به تهیه دستورالعمل، ضوابط اجرایی و سازوکارهای سیستمی مورد نیاز با رعایت موارد زیر اقدام و جهت اجرا ابلاغ نماید:

• مکان یابی و سرانه های مورد نیاز

• الزامات اجرایی

• الزامات بهره‌برداری و بازرسی

تبصره ۱: شهرداری تهران موظف است به صورت سالانه درخصوص به روزرسانی دستورالعمل های فوق الذکر، ضوابط اجرایی و سازوکارهای سیستمی اقدام نماید.

ماده ۳ - برنامه اجرایی، بودجه و تامین مالی

در راستای ماده ۲۰ اساسنامه سازمان پدافند غیر عامل، شهرداری تهران موظف است حداقل ۲ درصد از محل اعتبارات طرح های تملک دارایی و سایر منابع را به ساخت و بهره‌برداری پناهگاه های شهری عمومی و پدافند غیر عامل اختصاص دهد لذا شهرداری تهران مکلف است برنامه اجرایی خود را در بودجه سالانه لحاظ نموده و به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

تبصره : علاوه بر اعتبارات مندرج در بودجه شهرداری تهران موظف است ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه، ساز و کارهای تامین مالی احداث پناهگاه‌های شهری عمومی را تهیه و جهت تصویب به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

ماده ۴ - احداث پناهگاه‌های شهری عمومی

شهرداری تهران موظف است، نسبت به بررسی و اولویت بندی مکانی در محلات شهر تهران برای احداث پناهگاه های شهری عمومی اقدام نماید. این پناهگاه‌ها می‌تواند در فضاهای شهری عمومی، ایستگاه‌های مترو، تونل‌ها و فضاهای زیرسطحی شهری، پارکینگ‌های عمومی طبقاتی و زیرزمینی، مراکز خدماتی و عمومی دارای ظرفیت پناهگاهی، زیرگذرها و فضاهای دارای شرایط ایمنی مناسب و سایر فضاها باشد.

تبصره ۱- در احداث پناهگاه های شهری عمومی در فضاهای عمومی و بوستان ها، طراحی و جانمایی باید به گونه ای باشد که به درختان موجود آسیبی وارد نشود.

تبصره ۲- شهرداری تهران موظف است نسبت به تعبیه تابلوهای شهری به منظور معرفی پناهگاه‌های شهری عمومی و مسیرهای دسترسی اقدام نماید.

تبصره ۳- در خصوص پناهگاه‌های مدارس که در اختیار شهرداری تهران نمی‌باشد، شهرداری تهران مکلف است پس از عقد تفاهم نامه همکاری با وزارت خانه آموزش و پرورش و به منظور استفاده از آنها به عنوان پناهگاه‌های شهری عمومی، نسبت به بهسازی و تجهیز آنها اقدام نماید.

تبصره ۴- با توجه به ظرفیت های استفاده از پارکینگ مجتمع های تجاری و پارکینگ های عمومی با مالکیت خصوصی، شهرداری تهران موظف است ساز و کارهای لازم به منظور استفاده عمومی از فضاهای مذکور در شرایط بحران را بررسی نماید.

تبصره ۵- در اراضی ذخیره توسعه و نوسازی شهر تهران موضوع بند ۱ صورتجلسه ۵۸۹ کمیسیون ماده ۵، شهرداری تهران، می‌بایست در سهم خدمات عمومی، پناهگاه‌های شهری عمومی (مطابق با دستورالعمل موضوع ماده ۲ این مصوبه و با حفظ ویژگی چند منظوره) را تخصیص دهد.

ماده ۵: پناهگاه های خصوصی

کلیه‌ی ابنیه خصوصی که مشمول دستورالعمل های ماده ۲ این مصوبه می‌باشد، ملزم به ساخت فضای امن و پناهگاه خصوصی مطابق با ویژگی‌ها و سرانه اعلام شده می‌باشند و شهرداری تهران مکلف است در هنگام صدور پروانه و پایان کار موارد مذکور را بررسی نماید.

تبصره ۱- در صدور پروانه ساختمانی، عوارض ساختمانی پناهگاه خصوصی و فضای امن در طبقات دارای کاربرد (تا متراژ مطابق سرانه) مطابق فضای مشاع ساختمان محاسبه می‌گردند.

تبصره ۲- در ساختمان‌های خصوصی، تبدیل فضاهای موجود مجاز در لابی و زیرزمین‌ها به پناهگاه خصوصی (بدون احداث فضای جدید) بدون پرداخت عوارض ساختمانی مجاز است.

ماده ۶: استفاده چند منظوره از پناهگاه

در جهت تداوم فعالیت پناهگاه لازم است احداث و بهره‌برداری از این فضاها بصورت چندعملکردی صورت پذیرد. بهره‌برداری عادی از این فضا نباید مانع از استفاده اضطراری آن در شرایط بحران شود.

تبصره ۱- در پناهگاه‌های خصوصی، کاربری های چندعملکردی مطابق جدول ۵ ضوابط و مقررات طرح تفصیلی یکپارچه شهر تهران در خصوص فضاهای مجاز به استقرار در مشاعات (پیوست) شامل نمازخانه، سالن اجتماعات، پارکینگ، فضای بازی کودکان و اتاق مدیریت و فضای ورزشی امکان پذیر است و شهرداری تهران موظف است در دستورالعمل ماده دوم این مصوبه، کاربری های مجاز به منظور استفاده چندعملکردی از سایر پناهگاه‌های خصوصی را اعلام نماید.

ماده ۷- حمل و نقل انبوه‌بر

شهرداری تهران موظف است در طراحی و اجرای ایستگاه‌ها و خطوط حمل و نقل مترو و پایانه‌های اتوبوس، نسبت به تهیه مطالعات پدافند غیرعامل و احداث و بهره‌برداری پناهگاه چند منظوره اقدام نماید و در خصوص ایستگاه‌های در حال بهره‌برداری نیز طرح ارتقا تاب‌آوری در بحران به ویژه در شرایط جنگی را تهیه و اجرا نماید.

تبصره ۱- در خصوص ایستگاه‌های فعلی مترو، شهرداری تهران موظف است ضمن اولویت بندی اقدامات، ظرف ۱ سال نسبت به تامین و تجهیز فضاهای پناهگاهی و کاربری های پشتیبان (سرویس بهداشتی، فضاهای انبار و ...) اقدام نماید. این امر ترجیحاً می‌بایست از طریق استفاده بهینه از فضاهای موجود صورت پذیرد و در صورت عدم کفایت فضاهای موجود، نسبت به احداث فضاهای جدید اقدام شود.

تبصره ۲- ملاک تایید اعتبارات و اقدامات در مترو، «کمیت‌های عملیاتی واکنش اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطحی» موضوع اصلاحیه مصوبه راهبردهای عملیاتی مدیریت بحران و برنامه واکنش اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطحی مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۲۷ به شماره ۲۲۹۸ شورای اسلامی شهر تهران خواهد بود.

ماده ۸- الزامات ساختمانی و صدور پروانه و پایان کار

صدور پروانه ساختمانی و پایان کار برای کلیه ساختمان‌ها منوط به رعایت الزامات پدافند غیرعامل و تامین فضای امن و پناهگاه استاندارد برای کلیه ساختمان‌های مشمول مطابق با دستورالعمل اجرایی ماده ۲ می‌باشد. سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران مکلف است در صدور پروانه ساختمانی ابنیه‌ی مشمول، این الزامات را کنترل نماید.

تبصره ۱- شهرداری تهران موظف است ظرف مدت سه ماه ساز و کار سیستمی ارسال پرونده‌ها به سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران و کنترل مهندس ناظر در سامانه‌های شهرسازی و ناحیه‌محوری را فراهم نماید.

تبصره ۲- شهرداری تهران موظف است در همکاری با سازمان نظام مهندسی ساختمان و وزارت راه و شهرسازی، ساز و کار کنترل فنی اجرای صحیح فضای امن و پناهگاه‌ها و نمونه‌های اجرایی آن را تهیه نماید.

تبصره ۳- در صدور پروانه ساختمانی برای ابنیه دولتی و ساختمان‌های متعلق به شهرداری تهران، احداث فضای امن در تمام طبقات و احداث پناهگاه در پایین‌ترین تراز ساختمانی یا در زیرزمین مطابق با دستورالعمل اجرایی ماده ۲ الزامی می‌باشد.

تبصره ۴- شهرداری تهران موظف است برای ساختمان‌ها و پروژه‌های مشمول، نسبت به اخذ "مطالعات پدافند غیرعامل (تهیه شده توسط مشاور ذی‌صلاح)" پیش از صدور رای در پرونده‌های مطروحه در کمیسیون ماده ۵ اقدام نماید و پروانه بر اساس نتایج مطالعات صادر شود.

تبصره ۵- در صورت عدم اجرای پناهگاه و یا عدم تطابق پناهگاه اجرا شده با پروانه ساختمانی، این تخلف صرفاً به کمیسیون‌های ماده ۱۰۰ ارجاع گردد.

ماده ۹- بهره‌برداری

شهرداری تهران موظف است نسبت به نگهداری، مقاوم‌سازی، نوسازی و آماده‌به‌کار نگهداشتن کلیه پناهگاه‌های شهری عمومی در حوزه اختیار خود اقدام نماید و بر پناهگاه‌های خصوصی نظارت نماید.

تبصره ۱- شهرداری تهران موظف است در همکاری با سازمان پدافند غیر عامل کشور نسبت به تأمین تجهیزات اضطراری مطابق با دستورالعمل‌های مرتبط شامل سیستم تهویه، برق اضطراری، ذخیره آب، تجهیزات امدادی و علائم راهنما در پناهگاه‌های شهری عمومی اقدام نماید.

تبصره ۲- بازرسی فنی و ایمنی کلیه پناهگاه‌های عمومی، می‌بایست توسط شهرداری تهران و به صورت سالیانه انجام شود.

تبصره ۳- پیش‌بینی و آماده‌سازی و تجهیز و آمادگی پناهگاه و فضاهای امن در مجتمع‌های مسکونی و انجام آموزش و تمرین‌های منظم بر عهده مدیران مجتمع‌های مسکونی می‌باشد و آنها موظفند شرایط ایمنی و قابلیت بهره‌برداری آن را حفظ نمایند.

ماده ۱۰- سامانه اطلاعات پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری

شهرداری تهران موظف است نسبت به ایجاد و تکمیل سامانه «مدیریت اطلاعات پناهگاه‌ها و فضاهای امن شهری» و انتشار اطلاعات غیرمحرمانه‌ی آن جهت اطلاع عموم مردم اقدام نماید. این سامانه باید شامل اطلاعات زیر باشد:

- موقعیت و ظرفیت پناهگاه‌ها و وضعیت بهره‌برداری و تجهیزات
- مسیرهای دسترسی اضطراری
- وضعیت نگهداری و ایمنی
- اطلاعات مورد نیاز مدیریت بحران

ماده ۱۱- بازنگری در ضوابط شهرسازی، معماری و طرح‌های شهری

در راستای آمادگی هر چه بیشتر شهر تهران برای شرایط جنگی، تحقق ضوابط پدافند غیرعامل و ارتقاء تاب‌آوری شهری، شهرداری تهران موظف است با بررسی دقیق اسناد و تجربیات نظامی و شهری مرتبط با جنگ‌های معاصر، ضمن بومی‌سازی مبانی و رویکردها، بر اساس محورهای چهارگانه ذیل، مجموعه ضوابط الزام‌آوری را در حوزه‌های شهرسازی، معماری و عمران اعم از ساختمان‌ها و طرح‌های شهری ظرف مدت حداکثر شش ماه تدوین و جهت تأیید به شورای اسلامی شهر تهران و سپس جهت تصویب به کمیسیون ماده پنج شهر تهران ارسال نماید.

۱- کاهش تراکم ساختمانی و تراکم جمعیتی در سطوح مختلف شهر در راستای کاهش تلفات و خسارات ناشی از حملات هوایی با اتخاذ سیاست‌های الف) بهره‌گیری از اراضی دولتی و ب) انتقال حق توسعه (TDR) چ) سیاست‌های الحاق به بافت شهری.

۲- رعایت حریم آوار و کاهش خسارات و اثرات انفجار، بر اساس بند ۲۱-۲-۲-۱ مبحث ۲۱ مقررات ملی ساختمان و بند ۲۱ دستورالعمل الزامات و ملاحظات دفاعی و پدافند غیرعامل مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و پیش‌بینی فضای باز در هر بلوک شهری.

۳) تجدید نظر در موقعیت مراکز حائز اهمیت و کلیدی به منظور رعایت اصل پراکندگی و شعاع پیامدی و همچنین رعایت حریم خطرزایی در مراکز و شریان‌های خطرزا شهر تهران و بازنگری در ضوابط شهرسازی برای مکان‌یابی فعالیت‌ها در شهر تهران به منظور کاهش آسیب‌پذیری این مراکز و کاهش آسیب‌پذیری کاربری‌های مجاور آنها.

۴) رعایت الزامات پدافند غیرعامل و تهیه مطالعات پدافند غیرعامل در بازنگری‌های آتی طرح‌های توسعه و عمران شهری (شامل طرح جامع، طرح تفصیلی، طرح‌های موضعی، طرح‌های توسعه محلات و ...) به منظور انطباق کامل با مفاد این ماده.

ماده ۱۲- شفافیت و گزارش عملکرد

شهرداری تهران موظف است با همکاری سازمان مدیریت بحران و سازمان پدافند غیر عامل، ضمن انتشار عمومی و شفاف دستورالعمل‌ها و ضوابط، به طور مستمر نسبت به آموزش‌های عمومی مرتبط با نحوه استفاده از پناهگاه‌ها و رفتار صحیح در شرایط بحران اقدام نماید. این اقدامات شامل برگزاری مانورهای دوره‌ای، آموزش شهروندی، فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی عمومی، آموزش مدیران ساختمان‌ها و بهره‌برداران و ... خواهد بود.

تبصره ۱- شهرداری تهران موظف است گزارش آماری و تحلیلی اجرای این مصوبه را هر شش ماه یکبار به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

پیوست:

جدول شماره (۵): فضاهای مجاز به استقرار در مشاعات

موقعیت استقرار مشاعات		مشاعات															
		پارکینگ	تیر	لای	سرایداری	سرویس بهداشتی	سازخانه	مساحت کل و مدیریت $AS \leq 12m^2$ و $AS \leq 40$ و $AS \leq 200$	مساحت کامپیوتر	سالن اجتماعات	فضای بازی چمن	تأسیسات	شوت بایک	راهرو، پله و آسانسور	مساحت برای استفاده ساکنین (فضای ورزش)	پارک، موتو، ها و بورد گیم ها	فضای نگهداری
مسکونی	حیات	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	زیرزمین ^{۱۳}	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	همکف یا پلوت	*	■	*	■	*	*	■	*	*	*	*	*	*	■	*	*
	طبقات	*		*							*	*	*	*		*	*
	پشت بام	*										*	*	*		*	*
غیرمسکونی	حیات	*			*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*
	زیرزمین	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*
	همکف	*				*	*				*	*	*	*		*	*
	طبقات	*									*	*	*	*		*	*
	پشت بام	*					*	*				*	*	*		*	*

* مسکونی:

* فضاهای مشاعی قابل احداث

■ در صورت عدم وجود زیرزمین، قابل احداث در پلوت

S = مساحت عرصه طبق سند مالکیت (مترمربع)

A = حداکثر مساحت فضای مورد نظر (مترمربع)

N = تعداد واحد مسکونی

- ✓ مساحت مجاز سرویس بهداشتی با حداکثر ۳ مترمربع در حیات
- ✓ مساحت سالن اجتماعات به ازای هر واحد مسکونی ۵ متر مربع
- ✓ احداث فضای ورزشی مجاز در حیات صرفاً به صورت غیر مسقف
- ✓ مساحت مجاز سرایداری برای مجتمع‌های بالاتر از ۶ واحد در حداکثر ۴۰ مترمربع که شامل سرویس بهداشتی است.
- ✓ احداث نمازخانه در مجتمع‌هایی با ۳۰ واحد مسکونی و بیشتر اراضی است.
- ✓ احداث لابی و مشاعات مربوطه در طبقه همکف، با ارتفاع مفید ۵ متر (از کف تا سقف) در اراضی و املاک با وسعت بیش از ۳۰۰ مترمربع، بلائع است.

* غیرمسکونی:

- ✓ مساحت مجاز اتاق مدیریت و سایت کامپیوتر حداکثر ۴۰ مترمربع
- ✓ مساحت مجاز سرایداری حداکثر ۵۰ مترمربع در زیرزمین
- ✓ مساحت مجاز فضای اطلاعات تا حداکثر ۶ مترمربع جزء مشاعات (غیرمفید)

^{۱۳} ارتفاع مفید طبقات زیرزمین (با احتساب کانال‌های تأسیساتی و با اجرای سقف کاذب)، حداکثر ۳ متر است.